

Krajina pre zvýšenie protipovodňovej ochrany a stability

Ako možno zahrnúť prístup k súkromným pozemkom do budúceho manažmentu povodňového rizika?

COST Action LAND4FLOOD (CA 16209)

POVODNE POTREBUJÚ PRIESTOR!

Takmer každá veľká povodeň, ktorá bola zaznamenaná v posledných desaťročiach, vyvolala potrebu na zvýšenie retenčnej schopnosti povodí. Toto sa odzrkadilo v značnom úsilí v oblasti manažmentu povodňových rizík, avšak využívanie pôdy na zavádzanie opatrení na zníženie rizika je stále obmedzené. Jedným z možných opatrení pre zlepšenie protipovodňovej ochrany a stability krajiny je zefektívnenie manažmentu a využívania väčšinou súkromných pozemkov a pôdy.

Zmena klímy pravdepodobne zvýši frekvenciu a rozsah povodní. Zatiaľ čo škody spôsobené povodňami sa vyskytujú ako na verejných, tak aj súkromných pozemkoch, priestor pre implementáciu protipovodňových opatrení na súkromných pozemkoch je do značnej miery limitujúci. Ochranné hrádze môžu poskytovať len obmedzenú ochranu a záplavy možno očakávať aj v oblastiach, ktoré neboli v minulosti zaplavené. Nevyhnutné je pripraviť mestá a krajinu na častejšie a intenzívnejšie povodne. Zadržanie vody v záplavových oblastiach a zabezpečenie miest pred ničivými povodňami sú dva spôsoby ako odpovedať na neustále sa zväčšujúce povodňové riziko.

KDE ZADRŽAŤ VODU?

Kde a ako možno prebytočnú povodňovú vodu zadržať? Kolobeh vody ponúka tri možnosti:

- (A) v krajine v dostatočnej vzdialenosti od vodných tokov;
- (B) nad mestami v poldroch a iných protipovodňových nádržkách;
- (C) adaptáciou miest pre ich lepšiu odolnosť voči následkom ničivých povodní.

Technické a hydrologické podmienky pre tieto možnosti sú pomerne dobre známe, ale tieto opatrenia potrebujú prístup k väčšiemu množstvu pôdy, ktorá je často v súkromnom vlastníctve. Získanie súkromných pozemkov pre ich využitie v protipovodňovej ochrane je komplikované, časovo náročné a drahé. Zahŕnutie takýchto pozemkov do protipovodňovej ochrany by znamenalo koordináciu množstva aktérov a inštitúcií, a to nielen vo vodnom hospodárstve, ale aj zapojenie vlastníkov pôdy do plánov manažmentu povodňových rizík.

Kľúčovou otázkou pre zlepšenie schopnosti krajiny zmierniť následky povodní je to, ako môžu byť súkromné pozemky využité na zadržiavanie vody. Takýto prístup si vyžaduje pochopenie hydrologických procesov, vlastníckych vzťahov, zapojenie zainteresovaných strán, pozemkovej ekonomiky a správy vecí verejných. Manažment povodňových rizík bude aj v budúcnosti využívať poznatky hydrauliky, ale aj iné, ktoré ďaleko presahujú túto disciplínu, keďže účinné riešenia si budú vyžadovať motiváciu vlastníkov pozemkov, aby umožnili ich využitie v čase zvýšeného povodňového rizika.

UPREDNOSTŇOVANIE PROTIPOVODŇOVÝCH OPATRENÍ V KRAJINE

Pri návrhu opatrení pre zníženie povodňového rizika sa s obhospodarovaním pôdy uvažuje ako so sekundárnym typom opatrení. V súčasnosti sa do popredia dostávajú názory, že krajina je rozhodujúcim faktorom toho, ako sa spoločnosti vyrovnávajú s meniacim sa povodňovým rizikom. Z toho dôvodu musia authority začať s opatreniami v krajine s cieľom zlepšiť prevenciu povodní a odolnosť proti povodňam. Zdá sa, že kľúčom k zlepšeniu schopnosti krajiny zadržať povodne je okrem tradičného riešenia a vnímania protipovodňovej ochrany zamerať sa aj na riešenie protipovodňových opatrení na pôde a súkromných pozemkoch.

SPOLOČNÁ EXPERTÍZA PRE ZMIERNENIE POVODNÍ

LAND4FLOOD je sieť, ktorá zhromažďuje odborné znalosti o tom, ako využívať pôdu pre manažment povodňových rizík. LAND4FLOOD zapája zainteresované strany, odborníkov a akademikov z viac ako 30 krajín v celej Európe a mimo nej, ktorí spolupracujú pri skúmaní možností sprístupnenia pôdy pre manažment povodňových rizík s cieľom lepšie pripraviť spoločnosť na zvyšovanie povodňových rizík a ich následkov. Ide o interdisciplinárne a medzinárodné úsilie. LAND4FLOOD zbiera, vymieňa a snaží sa kombinovať akademické vedomosti s praktickými skúsenosťami. Je to otvorená sieť, ktorá sa snaží osloviť ďalšie zainteresované strany ako aj akademickú obec, aby sa pripojili k snahe zlepšiť využitie krajiny v protipovodňovej ochrane.

Get involved! Check out land4flood.eu and contact your national LAND4FLOOD contact point: silvia.kohnova@stuba.sk